

Giresun İlindeki Ailelerin Sünnet Konusundaki Bilgi, Tutum ve Davranışları

Fadime ÜSTÜNER TOP *, Yeliz ESÜNTİMUR **, Leyla UYKAN **, Emine AYDIN PEKDEMİR *

Giresun İlindeki Ailelerin Sünnet Konusundaki Bilgi, Tutum ve Davranışları

Amaç: Bu çalışma anne-babaların sünnet konusundaki bilgi, tutum ve davranışlarının saptanması amacıyla planlanmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı kesitsel tipteki bu araştırmanın evrenini Giresun ilinde sünnet olan erkek çocuklar ve onların aileleri oluşturmuştur. Örneklem grubu, rastgele örneklem yöntemi ile seçilen Giresun ili merkez ilköğretim okullarındaki erkek (n=473) öğrenciden oluşmaktadır. Veriler ailelere öğrenciler aracılığıyla ulaştırılan bir anket formu ile toplanmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin % 13.5'i 3 yaş altı, % 42.2'si 3-6 yaş arası ve % 44.3'ü altı yaş ve üzeri dönemde sünnet ettirilmiştir. Çocuklarını üç yaş altı dönemde sünnet ettirenlerin ailelerin büyük çoğunluğu gerekçe olarak sünnet yarasının daha çabuk iyileşeceğini, üç-altı yaş arası ile altı yaş ve üzeri dönemde sünnet ettirenler ise çocuğun korkmayacağını düşündükleri için bu yaş döneminde sünnet ettirmeyi tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Ailelerin % 42.9'u üç-altı yaş arasını, % 4.1'i ise doğumdan hemen sonrasını çocukların sünnet ettirilme yaşı için uygun dönem olarak belirtmiştir.

Sonuç: Ailelerin erkek çocukların sünnet konusundaki bilgi tutum ve davranışlarında eksikliklerin olduğu belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Sünnet, aile, çocuk, tutum ve davranış

The Knowledge, Behaviour and Attitude About of Circumcision in Families in Giresun

Aim: The aim of this study is to determine parents' knowledge of circumcision and their behaviours and attitudes to it.

Method: The children circumcised in the province of Giresun and their parents make up the population of this definitive or descriptive study of a cross-sectional type. The sampling group are included randomly selected male students (n=473) in primary schools in the province of Giresun. The data obtained were collected through a questionnaire delivered to parents by their children.

Results: 13.5 % of the students were circumcised under the age of 3 and 42.2 % of them were circumcised between 3 and 6 years, whereas 44.3 % of them at the age 6 and over. The majority of the parents had their children circumcised under 3 years of age because they thought that the wound of circumcision would heal sooner. However, those who got their children circumcised between 3 and 6 years and over explained they did so because their children wouldn't get frightened in that period. 42.9 % of parents explained that they considered the period between 3 and 6 years to be the most appropriate period of circumcision though 4.1 % of parents viewed the period soon after the delivery as a suitable period for circumcision.

Conclusion: It was found that parents knew little about circumcision and their behaviours and attitudes to it were defective.

Key words: Circumcision, family, child, behaviour and attitude

GİRİŞ

Sünnet erkek çocuklarda penis başını örten sünnet derisinin belirli bir şekil ve ölçüde cerrahi işlem ile çikartılması olarak tanımlanabilmektedir ⁽¹⁾.

Sünnet çok uzun zamandır uygulanan bir gelenek

olmasının yanında, tarihte ve günümüzde dünya üzerinde en çok uygulanan cerrahi işlemdir ⁽²⁾. Esas olarak sosyolojik bir vakadır ve büyük ölçüde dinsel nedenlere dayanmaktadır ^(3,4). İslam dininde sünnet Kur'an ile buyrulmuş bir gelenek değildir. Bir Yahudi geleneği olan sünneti, Araplara geçmiş bir gelenek olarak kabul eden Hz. Muhammed, koruyarak Müslümanlara önermiştir ⁽⁵⁾. Esas gerekçesi dinsel olsa bile sünnetin getirdiği yararlar konusunda tıp literatüründe önemli veriler vardır ⁽⁶⁾. On dokuzuncu yüzyılda yenidoğanda sünnet uygulaması hastalıklardan korunmak amaçlı başlanmış ve birçok ülkede kabul

Alındığı tarih: 15.05.08

Kabul tarihi: 30.05.08

* Giresun Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Öğr. Gör.

** Giresun Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Öğr. Hemş.

görmüştür^(7,8). Dünya üzerindeki erkeklerin yaklaşık % 25'i, Türkiye'de ise kültürel nedenlerden dolayı yetişkin erkeklerin tamamına yakını sünnetlidir⁽²⁾.

Sünnetin tarihine bakıldığı zaman 15,000 yıl öncesine kadar yapıldığına dair veriler vardır⁽⁶⁾. Taş devri mağara resimlerinde bile sünnetli erkek betimlemeleri bulunmuştur⁽⁹⁾. Mısır hanedanlarının savaş zamanında penis hijyenini sağlayabilmek için askerleri sünnet ettirdikleri de bilinmektedir⁽¹⁰⁾. Bunların yanı sıra kız ve erkek çocukların vahşice sünnet edilmele-ri büyük dinlerin doğuşundan çok öncelere uzanan bir işkence biçimidir⁽¹¹⁾.

Sünnet her ne kadar basit bir cerrahi işlem gibi görünse de mutlaka temel cerrahi prensiplerini bilen ve uygulamada deneyimli doktor ya da yardımcı sağlık personeli tarafından uygun koşullarda yapılmalıdır⁽⁶⁾.

Sünnetin çocuğun beden sağlığı üzerinde olduğu kadar ruh sağlığı üzerinde de etkisi vardır. Ruh hekimi Sigmund Freud psikoanalitik kuramında üç-altı yaş arası dönemi "fallik dönem" olarak adlandırmış ve "çocuğun penisini kaybetme korkusu" olarak bilinen içişlik korkusunu bu dönemin önemli sorunlarından birisi olarak görmüştür^(12,13). Bu dönemde erkek çocuklar, kızların sünnet oldukları için penislerinin olmadığı kanısına varmıştır. Kız çocukları da benzer korkular içine düşerek; önce oğlan olarak dünyaya geldiklerini; ancak, sünnet olduktan sonra yarasının iyileşmeyip açık kaldığını ve bu nedenle kız olduklarını zannetmişlerdir. Ayrıca, yine bu dönemde erkek çocuklar annelerine duydukları ilgi nedeniyle suçluluk duyup, sünneti kendilerine babaları tarafından verilmiş bir ceza olarak algılayabilmektedir⁽¹⁴⁾. Çocuğun yaramazlıklarına karşı "çükünü keserim" tehdidi ve şakaları da çocuğun içişlik korkularını arttırmaktadır⁽¹²⁾.

Sünnet ile ilgili önemli tartışmaların başında sünnetin hangi yaşta yapılması gerektiği gelmektedir. Türk toplumunda erkek çocukların en az % 50'si üç-yedi yaş arası, % 20-30'u sekiz-on bir yaş arası ve geriye kalanı da üç yaş öncesi ya da 11 yaş sonrası sünnet olmaktadır. Üç-altı yaş arası dönem, çocuğun penisini kaybetme korkusunu yoğun olarak yaşadığı dönem olması nedeniyle, çocuğun ruh sağlığı üzerinde olumsuz etkiler bırakacağı için, sünnet için önerilen bir

dönem değildir. Bu nedenle sünnet için en uygun dönemin üç yaş altı ya da yedi-on yaş arası dönem olduğu bilinmektedir^(12,14).

Bu araştırma Giresun ilinde anne ve babaların sünnet konusundaki bilgi, tutum ve davranışlarının saptamak, olumlu yöndeki tutum ve davranışların desteklenip geliştirilmesi; olumsuz yöndeki tutum ve davranışların ise saptanarak karşılanması zorunlu hale gelen eğitim gereksiniminin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ ve YÖNTEM

Tanımlayıcı kesitsel tipteki araştırmanın evrenini Giresun ilindeki erkek çocuklar ve aileleri oluşturmaktadır. Örneklem grubunu, rasgele örneklem yöntemi ile seçilen Mustafa Kemal İlköğretim Okulu ve Eren İlköğretim Okulu erkek öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmamıza iki ayrı ilköğretim okulunda, 28 ayrı sınıfta bulunan toplam 523 erkek öğrencinin tümü alınmıştır. Ancak, öğrenci ailelerinin 473'ü (% 90) anket çalışmasına katılmış ve anket formunu doldurarak öğrenci aracılığıyla geri göndermiştir.

Araştırma verileri, ailelerin sünnet ile ilgili bilgi, tutum ve davranışlarını belirlemek amacıyla araştırmalar tarafından literatür bilgilerine dayanılarak hazırlanan anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Anket formu, ailelerin sosyodemografik özelliklerini içeren 12 soru ve ailelerin sünnet hakkındaki bilgi, tutum ve davranışlarını içeren 17 soru olmak üzere toplam 29 sorudan oluşmaktadır. Araştırmada bağımlı değişken olarak sünnet edilme yaşı, bağımsız değişken olarak ise erkek cinsiyeti kabul edilmiştir.

Araştırma için okullardan gerekli izin alınmış ve çocuklara araştırma öncesi bilgi verilmiştir. Anketin baş kısmında anketle ilgili bilgi yazılarak ailelerin bilgilendirilmesi sağlanmıştır. İki bin yedi yılı Kasım ayında gerçekleştirilen araştırmanın kapsamına alınan sınıflara gidilerek erkek öğrencilere ait bilgiler toplanmış ve erkek öğrencilerin velilerine öğrenci aracılığıyla sünnet ile ilgili soruları içeren bir anket formu ulaştırılmış ve sonrasında anket formları toplanarak veriler değerlendirilmiştir.

Anket verileri SPSS programında sayı ve % olarak değerlendirilmiş, verilerin karşılaştırılmasında ki-kare

analizi kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırmamıza iki ayrı ilköğretim okulundaki 28 ayrı sınıfta toplam 523 erkek öğrenci ebevenyeleri alınmıştır. Ancak, öğrenci ailelerinin 473 (% 90)'ü anket çalışmasını katılmış ve gönderilen formu doldurarak geri göndermiştir. Çalışmaya katılan ailelerde, anket formunun % 42.7'si anneler (199), % 57.3'ü babalar (267) tarafından doldurulmuştur.

Araştırma kapsamındaki babaların % 43.3'ü serbest meslek ile uğraşırken % 5.6'sı işsizdir. Annelerin ise % 75.5'i ev hanımı ve % 5.1'i serbest meslek ile uğraşmaktadır. Aile yapıları incelendiğinde % 83'ünün çekirdek aile, % 14.7'sinin geniş aile, % 2.3'ünün parçalanmış aile tipinde oldukları saptanmıştır. Ailelerin sosyal güvencelerinin dağılımına bakıldığında % 40.9'unun SSK, % 25.7'sinin Bağ-Kur, % 19.2'sinin Emekli Sandığı, % 12.5'inin yeşil kartlı olduğu, % 3.7'sinin ise hiçbir sosyal güvencesi olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan ailelerin % 90.8'i çocuklarını sünnet ettirdiklerini, % 9.2'si ise henüz sünnet ettirmediklerini dile getirmiştir. Araştırma grubundaki erkek çocukların % 13.5'i üç yaş altı, % 42.2'si üç-altı yaş arası ve % 44.3'ü ise altı yaş ve üzeri dönemde sünnet ettirilmiştir.

Araştırma kapsamındaki ailelerden sosyoekonomik durumu iyi olanların % 84.4'ü çocuklarını altı yaş ve üzeri dönemde, sosyoekonomik durumu düşük olanların ise % 15.8'inin çocuklarını doğdukları dönemde sünnet ettirdikleri saptanmıştır (Tablo 1).

Araştırmada anne babaların öğrenim durumları ile çocuğun sünnet ettirilme yaşı arasında bir bağlantı olup olmadığına bakılmış ve okur-yazar olmayan annelerin % 50'sinin çocuklarını üç-altı yaş arası dönemde, ortaokul ve üzeri mezunların ise % 47.7'sinin çocuklarını altı yaş ve üzeri dönemde sünnet ettirdikleri saptanmıştır. Ayrıca, okur-yazar olmayan babaların tamamının çocuklarını üç-altı yaş arası dönemde ortaokul üzeri mezun babaların ise % 48'inin çocuklarını altı yaş ve üzeri dönemde sünnet ettirdikleri belirlenmiştir (Tablo 2).

Tablo 1. Çocuklarını sünnet ettirme yaşlarının ailelerin sosyoekonomik durumlarına göre dağılımı.

Çocuğun sünnet ettirilme yaşı	Sosyoekonomik durum					
	Düşük		İyi		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
3 yaş altı	9	15.8	48	84.2	57	100
3-6 yaş	41	23.2	136	76.8	177	100
6 yaş ve üzeri	29	15.6	157	84.4	186	100

Tablo 2. Anne ve babaların öğrenim durumlarının çocuklarını sünnet ettirme yaşına etkisi.

Annenin öğrenim durumu	Çocuğun sünnet ettirilme yaşı					
	3 yaş altı		3-6 yaş		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Okur-yazar değil	4	25	8	50	4	25
İlkokul mezunu	27	15.1	76	42.5	76	62.5
Ortaokul ve üzeri	24	10.9	91	41.4	105	47.7
Babanın öğrenim durumu	Çocuğun sünnet ettirilme yaşı					
	3 yaş altı		3-6 yaş		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Okur-yazar değil			2	100		
İlkokul mezunu	25	18.8	60	45.1	48	36.1
Ortaokul ve üzeri	32	11.6	112	40.4	133	48

Tablo 3. Anne ve babaların sosyoekonomik ve öğrenim durumlarının, sünnet ettirme yerini belirleme durumuna etkisi.

Sosyoekonomik durum	Çocuğun sünnet ettirildiği yer						
	Ev		Hastane		Poliklinik		
	n	%	n	%	n	%	
Düşük	17	20.5	22	26.5	44	53	
İyi	116	33.3	105	30.2	127	36.5	
Annenin öğrenim durumu	Çocuğun sünnet ettirildiği yer						
	Ev		Hastane		Poliklinik		
	n	%	n	%	n	%	
Okur-yazar değil	4	31	6	4.7	8	4.8	
İlkokul mezunu	58	4.6	57	44.9	68	40.5	
Ortaokul ve üzeri	68	52.3	64	50.4	92	54.8	
Babanın öğrenim durumu	Çocuğun sünnet ettirildiği yer						
	Ev		Hastane		Poliklinik		
	n	%	n	%	n	%	
Okur-yazar değil	1	0.8	1	0.8	58	34.5	
İlkokul mezunu	40	30.8	40	32.3	110	65.5	
Ortaokul ve üzeri	89	68.5	83	66.9			
Tercih etme gerekçeleri	Çocuğun sünnet ettirildiği yer						
	Ev		Hastane		Poliklinik		
	n	%	n	%	n	%	
	Sağlık açısından	12	7.7	71	45.8	72	46.5
	Hijyen açısından	5	13.2	19	50	14	36.8
Ekonomik şartlar	11	44	4	16	10	40	
Çevrenin önerisi	92	48.9	120	29.6	166	40.5	

Çocuklarını poliklinikte sünnet ettiren ailelerin % 36.5'inin sosyoekonomik durumu iyi, % 5.3'ünün sosyoekonomik durumunun düşük olduğu saptanmıştır. Ailelerin sünnet ettirmek için poliklinikleri tercih etmeleri ile

sosyoekonomik durumları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$, Tablo 3).

Ailelerin çocuklarını sünnet ettirdikleri yerleri tercih etmelerinin nedenleri incelendiğinde % 48.9'unun çevre önerisi (geleneksel) nedeni ile evi, % 50'sinin hijyen nedeni ile hastaneyi, % 46.5'inin ise sağlık nedeni ile poliklinikleri tercih ettikleri belirlenmiştir (Tablo 3).

Çocukların sünnet ettirileceği yaşa % 73.6'lık bir oranla babaların karar verdiği saptanmıştır. Ayrıca, ailelerin % 55.2'si çocukların sünnet ettirilme zamanını belirlerken çocuğun yaş ve bilinç durumunu göz önünde bulundurduklarını ifade etmiştir. Araştırmaya katılan ailelerin % 42.9'u üç-altı yaş arası dönemi, % 4.1'i ise doğduğu dönemi erkek çocukların sünnet ettirilme zamanı için uygun olduğunu dile getirmiştir.

Çalışmada ailelere sünnet için seçtikleri yaşları tercih etmelerinin nedenleri sorulduğunda doğduğu zaman yaptırarlarda "çabuk iyileşir" (% 32.1), üç-altı yaş arası dönemde yaptırarlarda "korkmaz" (% 47.8), altı yaş ve üzeri yaptırarlarda ise yine "korkmaz" (% 57.2) yanıtı ilk sırayı almıştır (Tablo 4).

Tablo 4. Ailelerin çocuklarını sünnet ettirdikleri yaş için gerekçeleri.

Çocuğun yaşı	Çabuk iyileşir		Acıyı hissetmez		Korkmaz	
	n	%	n	%	n	%
3 yaş altı	18	32.1	14	24.6	14	24.6
3-6 yaş	27	15.3	18	10.2	85	47.8
6 yaş ve üzeri	24	13.2	11	5.9	107	57.2

Çalışmada çocukların sünnet ettirilme dönemleri sonrasında ailelerin % 7.2'si kanama, % 3.9'u ise infeksiyon sorunlarıyla karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Ailelerin % 68.4'ü "Sizce sünnet niçin gereklidir?" sorusuna "dini zorunluluk olduğundan dolayı" yanıtını vermiştir.

Araştırmaya katılan ailelerin % 45.8'i sünnet için geleneksel uygulamalarının olduğunu, bunların % 59.7'si mevlüt okuttuğunu, % 34.7'si ise sünnet düğünü yaptığını belirtmiştir. Ailelerin sünnet ile ilgili düşüncelerinin ne olduğu sorgulandığında, % 43.9'u sağlık üzerinde olumlu etkisi bulunduğunu, % 42.2'si ise dini açıdan gerekli olduğu için her erkek çocuğunun sünnet olması gerektiğini dile getirmiştir.

Ailelere çocuklarının sünnet olmaya verdikleri tepkileri incelendiğinde, üç-altı yaş arası dönemde sünnet ettirilen çocukların % 5.1'inin organını kaybetme korkusu yaşadığı, % 19.2'sinin sünnet olmak istemediği, altı yaş ve üzeri çocukların ise % 77.5'inin sünnet olmaya istekli oldukları belirlenmiştir (Tablo 5).

Tablo 5. Çocukların sünnete verdikleri tepkinin yaşlara göre dağılımı.

Yaş dağılımı	Çocuğun sünnete tepkisi					
	İstekliydi		Organını kaybetme korkusu		Sünnet olmak istemiyor	
	n	%	n	%	n	%
3 yaş altı	19	33.9	2	3.6	10	17.9
3-6 yaş	117	65.7	9	5.1	34	19.2
6 yaş ve üzeri	145	77.5	4	2.2	23	12.4

TARTIŞMA

Sünnet özellikle Müslüman ve Yahudi toplumlarında dini ve kültürel nedenlerden dolayı oldukça yaygın bir uygulamadır⁽³⁾. Çocukların sünnet edilme oranları ırk, etnik grup, din, kültür ve coğrafik alan gibi birçok unsurdan etkilendiğinden dolayı farklılık göstermektedir^(4,15). Dünya üzerindeki erkeklerin yaklaşık % 25'i, ülkemizde ise yetişkin erkeklerin tamamına yakını sünnetlidir⁽²⁾. Yapmış olduğumuz çalışmada ise, araştırma kapsamına alınan çocukların % 90.8'i sünnetlidir. Bazı güçlü otoriteler sünnetin tıbbi yararlarının bütün yenidoğanların sünnet yapılması için yeteri kadar önemli olmadığını ileri sürmüştür⁽⁹⁾. Ancak, bu gün üriner sistem infeksiyonlarının sünnetsiz erkeklerde sünnetli olanlara oranla on kat fazla görülmesi, sünnetin penis kanserine karşı koruyucu etkisinin olduğunun kanıtlanması ve cinsel yolla bulaşan hastalıkların görülme riskinin, sünnetsiz erkeklerde daha yüksek olduğunun kanıtlanmasıyla özellikle Avrupa, Amerika, Kanada gibi ülkelerde yenidoğan döneminde sünnet uygulaması oldukça yaygınlık kazanmaya başlamıştır^(7,9). Çalışmamızda ailelerin % 43.9'u sünnetin sağlık açısından gerekli olduğunu ve çocuklarını sünnet ettirmeye karar vermediklerinde bu durumun da etkili olduğunu ifade ettikleri saptanmıştır. Ancak, ülkemizde daha çok dinsel ve geleneksel nedenlerden dolayı sünnet yapılmaktadır.

Ülkemizde erkek çocukların % 50'sinin üç-yedi yaş arası sünnet ettirildiği görülmektedir⁽¹²⁾. Geleneksel olarak sünnet çocukların akli ermeye başladıktan

sonra ve okul yaşında yapılmaktadır. Bunun nedeni sünnetin hem erkek çocuğun hem de ailenin yaşamında önemli bir yer tutmasıdır ve birçok aile çocuklarıyla birlikte bu önemli olayı yaşamaktan ayrı bir mutluluk duymakta, bunun kutlanıp ilerde çocukları tarafından anımsanması istenmektedir ⁽⁶⁾. Yapmış olduğumuz çalışmada ise çocuklarını üç-altı yaş arası dönemde sünnet ettiren ailelerin % 47.8'i çocuklarını bu yaş aralığında sünnet ettirmelerinin gerekçesi olarak "çocuğun korkmayacağını" düşünmeleri olduğunu dile getirmiştir.

Sünnet bir yaş altı özellikle de üç aylıktan küçük bebeklerde üriner sistem infeksiyonlarını on kat düşürmektedir ^(6,7). Yenidoğan döneminde yapılan sünnet çok basit bir işlemdir ve estetik olarak da daha iyi sonuç alınmaktadır ^(6,8). Çocuğun sünnetini üç yaş altı dönemde yaptıran aileler çocuklarını bu dönemde sünnet ettirmelerinin gerekçesi olarak "küçük yaşta sünnet yarasının daha çabuk iyileştiğini", altı yaş ve üzeri dönemde yaptıranlar ise "çocuğun korkmayacağını" dile getirmiştir. Araştırmada üç-altı yaş arası dönemde çocuklarını sünnet yaptıran ailelerin oranları oldukça yüksek bulunmuştur (% 42.2). Bu durum ailelerin çocukta üç-altı yaş arası dönemde görülen kastrasyon korkusu (penisini kaybetme korkusu) hakkında herhangi bir bilgiye sahip olmadıklarını düşündürmektedir. Gaziantep bölgesinde yapılan bir çalışmada çocukların % 71.8 gibi yüksek bir oranla iki yaş altı dönemde sünnet ettirildiği saptanmıştır ⁽¹⁶⁾.

Ailelerin % 42.9'u üç-altı yaş arası dönemi, % 4.1'i ise doğumdan hemen sonraki günleri sünnet için en uygun dönem olarak önermişlerdir. Bu durum ailelerin önemli bir kısmının sünnetin beden sağlığı üzerindeki etkilerinden haberdar olmadıklarını göstermektedir. Ailelerin % 43.9'u sağlık üzerindeki olumlu etkilerinden dolayı, % 42.9'u ise dini açıdan gerekli olduğu için her erkek çocuğun sünnet olması gerektiğini düşündüklerini dile getirmiştir.

Çalışmamızda ailelerin çocuklarını büyük oranda polikliniklerde sünnet ettirdikleri dikkat çekmektedir. Babanın eğitim durumunun bu konu üzerinde etkisinin oldukça yüksek olduğu saptanmıştır. Yapılan benzer bir çalışmada ise ailelerin sünneti % 74.5 gibi oldukça yüksek bir oranda evde sünnetçiye yaptırdıkları görülmüştür ⁽¹⁶⁾. Bu durumun nedeninin büyük oranda ekonomik şartlara bağlı olduğu düşünülmek-

tedir.

Ayrıca, yapmış olduğumuz çalışmada sosyoekonomik durumu düşük olan ailelerin %53'ünün, sosyoekonomik düzeyi iyi olan ailelerin ise % 36.5'inin çocuklarını sünnet ettirmek için poliklinikleri tercih ettirdikleri belirlenmiştir. Bu durum dikkat çekicidir çünkü, sosyoekonomik durumu düşük olan ailelerin durumu iyi olan ailelere oranla poliklinikleri daha çok tercih ettikleri görülmüştür.

Ailelerin çocuklarını sünnet ettirmek için çoğunlukla hastane ve poliklinikleri tercih etmeleri ve bunun gerekçesi olarak "sağlık ve hijyen" durumunu öne sürmeleri, ailelerin sünnetin yapılacağı yerin hijyenik ve sağlıklı olması gerektiğinin bilincinde olduğunu göstermektedir. Bu sonuç çalışmamız açısından olumlu bir durum olarak değerlendirilmektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Yapmış olduğumuz çalışmada ailelerin her yaş döneminde çocukların büyük oranda "sünnet için istekli olduklarını" ifade etmeleri dikkat çekicidir. Ailelerin çocuklarını çoğunlukla üç-altı yaş arası dönemde sünnet ettirmeleri ve gerekçe olarak korkmayacağını dile getirmeleri ayrıca sünnet için en uygun dönemin bu yaş aralığını göstermiş olmaları, ailelerin kastrasyon korkusu konusunda bilinçsiz olduklarını, hatta bu konuda çocuklarını yeteri kadar iyi gözlemleyemediklerini ortaya koymuştur. Bu nedenle ailelere sünnetin çocuğun ruh sağlığı üzerindeki etkilerini içeren eğitimlerin verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Çocuğun sünnet ettirilme yaşına en fazla babanın eğitim düzeyinin etki ettiği görülmüştür. Bu sonuçlardan yola çıkarak özellikle düşük eğitim düzeyine sahip ailelerin eğitim programlarında yer almaları sağlanmalıdır. Ailelerin düşük oranlarda da olsa çocuklarını sünnet ettirmek için evleri tercih ettikleri görülmektedir. Yine ailelere sünnetin hastane ya da poliklinik gibi hijyenik bir ortamda ve işin uzmanı kişiler tarafından yapılması gerektiğinin önemini vurgulayan eğitimler verilmelidir.

Bütün bunlara ek olarak algılama düzeyi yeterli olan çocuklara, yaşlarına ve bilişsel durumlarına uygun yöntem ve araç-gereçler kullanılarak hazırlanan eğitimlerle, sünnetin onların sağlığı için gerekli olan bir

uygulama olduğunu ve bir parçası olduğu topluma geleneksel anlamda uyum sağlayabilmek için sünnet olması gerektiği anlatılmalıdır.

KAYNAKLAR

1. erzurum@sağlık.gov.tr Sünnet Nedir? Erzurum İl Sağlık Müdürlüğü.
2. **Kinkade S, Meadows S, Gracia, Trujilla J.** Clinical inguinitis, does neonatal circumcision decrease morbidity? J Fam Pract 2005; 54:81-2.
3. **Tekgül S.** Sünnet, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi 2000; 43:297-302.
4. **Yurdakök M.** Kutsal kitaplarda çocuk hekimliği bilgileri. Ankara: Alp Ofset Matbaacılık Makine San. ve Tic. Ltd. Şti, 2001:65-92.
5. Görsel Büyük Genel Kültür Ansiklopedisi, Görsel Yayınları 2003; 21:8243.
6. **Tekgül S.** Sünnet. Çoluk Çocuk Dergisi 10-13, Eylül 2001.
7. **Schoen EJ, Colby CJ, Ray GT.** Newborn circumcision decreases indecency and costs of and urinary tract infections during the first year of life. Pediatrics 2000; 105:789-93.
8. **Wiwell TE, Tencer HL, Welch CA, Chamberlain JL.** Circumcision in children beyond the neonatal period. Pediatrics 1993; 92:36-40.
9. **Lerman SE, Liao JC.** Neonatal circumcision. Ped Clin North Am 2000; 48:1539-53.
10. **De Vries CR, Miller AK, Packer MG.** Reduction of paraphimosis with hyaluronidase. Urology 1995; 48:464-5.
11. **Yörükoğlu A.** Değişen toplumda aile ve çocuk çocukluğun kısa tarihi, Özgür Yayınları, 6. Basım İstanbul, 24, 2000.
12. **Öztürk O.** Ruh sağlığı hastalıkları hemşireliği Türk formunda sünnet ve içişlik sorunu, 10. Basım Ankara, 87-88, 2004.
13. **Şahin F, Beyazova U, Aktürk A.** Attitudes and practices regarding circumcision in Turkey. Child Care, Health and Development 2003; 29:275.
14. **Yörükoğlu A.** Çocuk Ruh Sağlığı Cinsel Gelişim ve Cinsel Eğitim, Özgür Yayınları 28. Basım İstanbul, 232, Eylül 2006.
15. **Laumann EO, Masi CN, Suckerman ZW.** Circumcision in the United States. JAMA 1997; 277:1052-7.
16. **Sivash E, Bozkurt Aİ, Ceylan H, Çoşkun Y.** Gaziantep bölgesindeki anne ve babaların sünnet ile ilgili bilgi, tutum ve davranışları. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi, 2003; 114-18.